

Žygis Eugenijaus Sviilo-Slyvos partizanų būrio mūšiui paminėti

Vaidas RINDZEVIČIUS

Kovo pradžioje Ukmergės ir Jonavos rajonuose vyko pėsčiųjų žygis, skirtas Eugenijaus Sviilo-Slyvos būrio partizanų mūšiui paminėti. 1945 metų kovo 2 dieną buvusiam Gudonių kaime, Upninkų valsčiuje (dabar Jonavos rajonas) partizanų ryšininko Karolio Stepšio ir Jono Morkūno sodybose buvo apsistoję apie šimtą partizanų.

Gavus pranešimą apie artėjantį priesą, buvo išsiusta žvalgybos grupė, bet tai nepadėjo išvengti apsupimo. Mūsės vyko visą dieną, sudegė abi ryšininkų sodybos su visais pastatais, žuvo mažiausiai 20 partizanų, keturi Stepšių šeimos nariai.

Kiek žuvo NKVD kariuomenės Veprių dalinio karių, – nežinoma.

Nesudegė tik klėtis, po kuria dūmų priedangoje buvo pasislėpęs vienas kovotojas, vėliau sėkmingai pasitraukės ir dar porą metų tėses kovą su okupantais.

Žygį organizavo ukmergiškių bendražygių kompanija, o jame dalyvavo Ukmergės ir Jonavos šauliai, Jonavos Benedikto Labėno-Kariūno skautų draugovė ir kiti žygeiviai pagerbė Eugenijaus Sviilo-Slyvos partizanų atminimą.

draugovė ir visi, kam svarbi mūsų krašto Laisvės kovų istorija. Žygeiviai, kurių buvo netoli šimto, įveikė apie 25 kilometrų trasą, aplankė mūšio dalyvių kapus Upninkų ir Veprių kapinėse. Ukmergės istorikas Vladas Kovarskas prie kryžiaus, skirto mūšio vietai įamžinti, žygeiviams papasakojo apie to meto įvykius.

Ukmergės ir Jonavos šauliai, Jonavos Benedikto Labėno-Kariūno skautų draugovė ir kiti žygeiviai pagerbė Eugenijaus Sviilo-Slyvos partizanų atminimą

Nuotr. Vaidoto Kavaliausko

Lietuva, skiriu Tau šias eiles...

2020 metais Lietuva mini Nepriklausomybės atkūrimo 30-metį. Nepriklausomybė atvėrė galimybę Lietuvos piliečiams drąsiai reikšti savo minčius, svajones, todėl Kovo 11-oji – svarbi kiekvienam lietuviui, mylinčiam savo Tėvynę. Puoselėti, gerbti ir mylėti savo šalį privalome nuo pirmų gyvenimo dienų.

Ta proga Senųjų Trakų bibliotekoje išvaikų lūpų skambėjo gražiausiai eilėraščiai Lietuvai. Vaikai pozityviai ir džiaugsmingai pareiškė, kaip labai myli savo tėvynę ir padarytų dėl jos viską, taip pat atskleidė savo svajones, susijusias su Lietuva. Entuziastingai, su puikia intonacija padeklamavę eilėraščius, vaikai buvo apdovanoti pasakojimų knygeliemis. O tada vyko smagi edukacija: kiekvienas sukūrėme po trispalvį vėjo malūneli – mūsų laisvės simbolį.

Ačiū vaikams už iniciatyvumą, mokytojai Santai Šidlauskaitė už operatyvumą, o visiems dalyvavusiems už buvimą kartu.

Agnieška USCILIENĖ
Trakų viešosios bibliotekos Senųjų Trakų filialo vyr. bibliotekininkė

Nauji Gabrielės Petkevičaitės-Bitės atminimo medailio laureatai

Stanislovas ABROMAVIČIUS

Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu, siekiant pagerbti iškilią Gabrielės Petkevičaitės-Bitės asmenybę, skatinti Lietuvos visuomenę dirbtį valstybės labui ir jos gerovei, reikšti idėjas, brandinančias visuomenės pilietiškumą, tautinę savimonę ir kultūrinį sąmoningumą, įsteigtas jos vardo atminimo medalis „Tarnaukite Lietuvai“.

Iki šiol šis apdovanojimas buvo įteiktas ir su Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga susijusiems asmenims: Šilalės filialo pirmininkei Teresei Ūksienei, Druskininkų tremties ir rezistencijos muziejus vadovui Gintautui Kazlauskui, kraštotorininkui Romui Kauniečiui, istorikei Aldonai Vladisla-

vai Vasiliauskienei, poetei, eseistei, rezistentei Aldonai Elenai Puišytėi, ekspedicijų į tremtinių vietas organizatoriniui, bendrijos „Lemtis“ nariui Gintautui Aleknai ir kitiems.

Kovo 27 dieną Panevėžyje, iškilmingame renginyje Gabrielės Petkevičaitės-Bitės gimimo dienos proga

jau devintą kartą turėjo būti įteikiti šios institucijos apdovanojimai grupei aktyvistų.

(keliamas į 4 psl.)

Mieli „Tremtinio“ skaitytojai,

Dėl paskelbtos karantino savaitraščio „Tremtinys“ redakcija LPKTS buveinėje, Laisvės al. 39, Kaune, nedirba, lankytojų nepriima, laiškų paštū negauna. Dirbame namuose.

Prašome visus straipsnius, sveikinimus, prisiminimus, užuojaudamas ir kitą informaciją siusti tik elektroniniu paštatu: tremtinys.redakcija@gmail.com, skambinti mob. telefonu 8 616 97199.

Labai tikimės, kad visi sėkmingai ištversime ši nelengvą laikotarpį.

“Tremtinio” redakcija

Kartu mes galime įveikti šią sudėtingą laikotarpi

Šiais metais trisdešimtajį Lietuvos laisvės pavasarį pasitiki ir minėti rengėmės visi – pasidalysti nuveiktais darbais suvažiavime ir su nauja komanda ruošėmės testi pagrindinius mūsų sąjungos darbus. Deja, nenumatyti įvykiai pakoregavo ne tik mūsų, bet ir viso pasaulio gyvenimą.

Žmoniją sukrėtė kosminiu greičiu sklindantį paslaptinę liga, sėjanti baimę, nerimą. Jūs išgyvenote okupacijas, karus, tremtį ir įveikėte daugelį sunkumų, nes tie gyvenimo metai buvo kūpini švento tikėjimo Laisve. Mūsų nauja valstybė rūpinosi jumis, burdama į sąjunga, skirdama dėmesį jūsų šeimoms, artimiesiems, kviesdama rašyti, dalytis prisiminimais.

Dabar kreipiamės į jus, mielieji, prašydami išlikti budrius ir jautrius. Išmintingas elgesys ir supratimas padės apsaugoti save ir artimuosis.

Blogiausia, kas gali nutikti – prarasti nuovoką ir sukelti paniką, sąmyši, ko labiausiai nereikėtų. Suprantame, kaip sunku likti namuose, sekti šiurpinančias žinias ir laukti. Ne tai svarbiausia, kad daugelis įstaigų uždarysta, o kad visi esame raginami nekeiliauti, nebendrauti.

Esame pasirengę išklausyti, išgirsti, nors sąjungos buveinė laikinai nepriima lankytąjų, bet veikia mūsų telefonai, jais galite paskambinti, pasiteirauti ar kreiptis pagalbos. Ji, ką geriau, labiausiai reikalinga vienišioms ar ligų ištikiems, ji reikalinga dabar, kai apribotas judėjimas.

Dabar, kai visos tarnybos, o ypač medicinos, stoja į beginklę kovą su ne-

matomu priešu, netgi mes savo sąmoningu elgesiu galime jiems padėti, be reikalo nedrumsdami rimties.

Čia kaip tikrame kovos lauke, kur kiekvienas žingsnis gali būti lemtingas ar pražūtingas. Čia jau ne karinių veiksnių, o dvasinio pasirengimo būti atsakingam už save ir kitus rezultatas.

Specialių receptų gydytojai neišrašys, bet yra ir kitokių būdų įveikti izoliaciją (karantiną). Visi, be abejo, namuose turite knygų – o tai – nusiramimimas, savigyda. Tai pagalba, kurią galime suteikti patys sau.

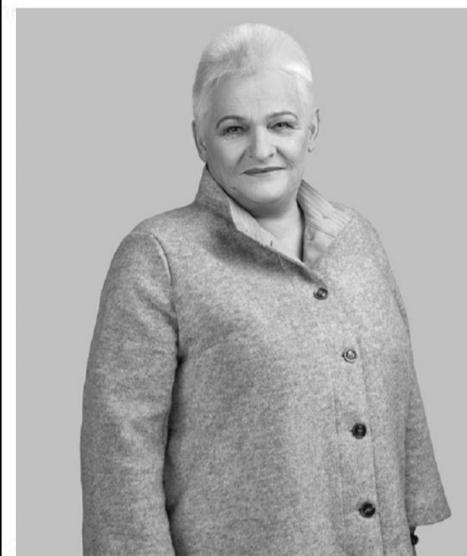
Knyga kaip vaistas nuo seniausių laikų iki šiol gali būti mankšta protui, tvarstis sielai. Tokie užsiemimai darvadinami biblioterapija. Mégiamą, seniai skaityta ar naujai skaitoma knyga, pozijos pluoštelis, netgi pasaka bus savo išskirtinė reabilitacija.

Skaitykite sau, skaitykite anūkams...

Jei norite pasikalbėti ar pasitarti, rašykite, skambinkite –
LPKTS Kauno filialo pirmininkui – sungailavadas@gmail.com, mob. 8 612 02 792,

**LPKTS tarybos pirmininkei
Vincei Vaidevutei Margevičienei –
mob. 8 688 72 422.**

Didelio skausmo ar nelaimės akivaizdoje (kaip ir didelio džiaugsmo, beje) sunku rasti tinkamus žodžius. Ypač šiandien, kai žodis yra devalvuotas, kai pykčio, susipriešinimo pelkė Lietuvoje įtraukė sielas ir protus. Tokie stojome prieš koronavirusą – susiskaldę, iširdę dėl tikrai svarbių ir visai nereikšmingų dalykų. Gal būtent todėl vis dar sunku patikėti, kad atsitiko didelė bėda, tikrinanti ne tik mūsų sveikatą, bet ir žmogiškumą.

Virusinis išbandymas: kiek svarbūs, brangūs esame vieni kitiems? Ar paminklų statymas, įvairūs renginiai sutelkė mūsų bendruomenę, ar mūsų bendrystė, užgrūdinta tremtyje, yra tikra?

Jau kelias dienas telefonu kalbuosi su mūsų LPKTS nariais, buvusiais tremtiniais. Pokalbiai negali būti dėl „pliusiuko“, reikia laiko ir tikro rūpesčio. Kaskart kalbėdama su jais, prisi menu mirusius savo tėvus, kaip jiems buvo svarbu, kad kas nors juos prisimintų Birželio 14-ąją ar prieš šv. Kalėdas. Galų gale labai svarbu žmogui pasakyti, kad jis rūpi čia ir dabar, o ne tik prieš rinkimus. Beje, tie telefoniniai

pokalbiai duoda abipusę naudą, juk persiuduoda ne tik virusai, bet ir ramybę, viltis išbūti.

Kalbamės gi apie viską: ir apie „koronę“, ir apie vaikus, anūkus, smagius prisiminimus, ir apie politiką... Išsiaiskinam, kam kokios pagalbos reikia. Jau įsitikinau, kad svarbiausia vis dėlto yra bendravimas, baisiausia – vienatvė ir neišsakytos mintys... Duonos papras tai yra kam atnešti.

Visada labai didžiausiai buvusių tremtinių vienybe, pilietiškumu – būti ten, kur reikia, nesvarbu, koks oras, kaip toli važiuoti. Tikrai žinau, kad ir dabar malda, skaitymas, kasdieniai darbeliai padės išlaikyti pusiausvyrą. Manau, kad būtent tai ir yra svarbiausia – išlaikyti pusiausvyrą: minčių, darbų, informacijos vertinimo. Mūsų žmonėms teko atlaikyti ne tik karą, pokarij, sovietizmą, bet ir didelį džiaugsmą, kuris atrodė neįmanomas – Nepriklausomybę.

Tai yra labai daug vieno žmogaus gyvenimui, bet tik dėl to gyvenimas ir yra ypatinges. Taigi ir dabar belieka susitelkti ir išbūti ši sunkų laiką, nepamirštik, kad visada yra kam paskambinti, pasakyti, dėl ko širdį skauda. Ir pasijuokti. Būtinai. To jokie karantinai, virusai neuždraus.

**Irutė VARZIENĖ,
LPKTS Biržų filialo narė**

Į kokius simptomus reikia atkreipti dėmesį

Nerijaus Mikelsonio, VšĮ „Kauno miesto greitosios medicinos pagalbos stoties“, kurioje veikia 1808 karštoji linija, direktoriaus, kreipimasis į Lietuvos gyventojus

Atsižvelgiant į tai, kad valstybėje paskelbtą ekstremali situaciją, gyventojus informuojame, kad greitosios medicinos pagalbos stotys ir personalas teikia ir toliau teiks būtiną medicinos pagalbą, nepaisant koronaviruso epidemijos keliamos grėsmės. Kiekvieną dieną sulaukiame tūkstančių skambučių su įvairiausios pagalbos prašymais. Viisas atvejais stengiamės padėti.

Būtinoji medicinos pagalba

Būtinoji pagalba – tai tokia medicinos pagalba, kuri teikiama nedelsiant, arba neatidėliotinai, kai dėl ūmių klinikinių būklų gresia pavojus paciento ir/ar aplinkinių gyvybei arba tokios pagalbos nesuteikimas laiku sukelia sunčių komplikacijų grėsmę pacientams. Trumpai priminsiu tokioms būklėms būdingus simptomus:

- Užsitęsės spaudimo jausmas arba skausmas krūtinėje, neretai plintantis į kairę ranką, nugarą ir/ar apatinį žandikaulį.

- Staigus veido, rankos ir/ar kojos nutirpimas arba nusilpimas (ypač vienoje kūno pusėje).

- Staiga atsiradės labai stiprus bet kurios kūno dalies skausmas.

- Nekontroliuojamas kraujavimas.

- Ūmus dusulys arba apsunkintas kvėpavimas.

- Ketinimas žudyti.

- Sąmonės sutrikimas/staiga pasikeitęs elgesys.

- Užsitęsės vėmimas arba viduriavimas.

- Atsitiktinis arba tyčinis apsinuodijimas vaistais ar kitomis medžiagomis.

- Staiga atsiradės širdies ritmo sutrikimas.

- Staiga atsiradė regėjimo sutrikimai.

- Sunki trauma (traumai priskiriami cheminiai ar terminiai nudeginimai ar nušalinimai).

- Jei yra šie simptomai, skambinkite mums telefonu **033** arba **112**.

Jei šiu simptomų nėra, siekiant užkirsti kelią tolesniams koronaviruso plitimui, norime informuoti, jog saugant mūsų ir jūsų sveikatą į kvietimus, akiavaidžiai neatitinkančius būtinios medicinos pagalbos kriterijų, nevyksime.

Tuo pačiu užlikrinate jus, jog konsultuosime telefonu arba nukreipsim jus susisiekti su gydytoju pasikonsultuoti nuotoliniu būdu.

Epidemijos laikotarpiu dispečerinės klausimynas praplėstas. Klausime, ar kontaktavote su koronavirusine infekcija sergančiu, ar esate nesenai grįžęs

iš užsienio, jei yra galimybės ir paciento būklė leidžia, prašome pasimatuoti temperatūrą iki GMP atvykimo, o dar geriau, jei pasimatuosit/pamatuosit temperatūrą prieš skambindami į greitosios medicinos pagalbos dispečerinę.

Svarbu išsaugoti medikus

Kadangi jau susiduriame su atvejais, kada norima nuslepsti kelionių į užsienį ar karščiavimo faktus prašant GMP pagalbos, prašome jūsų būti labai atsakingais ir suvokti, jog šiame etape be galio svarbu išsaugoti medikus. Akivaizdu, jog viena didžiausiai grėsmė – sergantys medikai, be kurių niekaip negali veikti šalies sveikatos sistemos.

Siekiame suteikti saugią medicinos paslaugą jums, norime, kad būtų saugu skubios pagalbos skyriuose laukiantiems pacientams, siekiame apsaugoti greitosios medicinos pagalbos stotyse ir ligoninėse dirbančius medikus nuo kontakto su galimai COVID-19 sergančiu tam nepasirengus.

Jūsų informacija, kurią suteikiate GMP dispečeriniui, mums gyvybiškai būtina siekiant tinkamai rūšiuoti skambučius bei tinkamai pasiruošti medikams.

Norime pasakyti, jog GMP dispeče-

rinės neregistruoja žmonių į mobiliuo-

Skambinkite 1808:
jei 14 dienų laikotarpyje esate keliau-

veis užsienio šalyse;
ir/ar turėjote kontaktą su galimu ar patvirtintu koronaviruso atveju;

ir/ar yra vienas, ar keli iš šių simpto-

mų: temperatūra 37,3, kosulys, sloga, laužo kaulus, skauda gerklę;

karštojoje linijoje bus įvertinta ga-

limo užsikrėtimo koronavirusu rizika, klinikiniai simptomių, nustatytas reikiamas pagalbos lygis, esant galimybei, būsite užregistruoti į mobilų tyrimo punktą.

Primename, jog koronavirusinės infekcijos įtarimas daugumoje atvejų – nėra kritinė būklė, tad, GMP dispeče-

rinei nustačius, jog jus būtina vežti į li-

goninę dėl koronavirusinės infekcijos įtarimo, gali tekti palaukti GMP brigados tiek, kiek reikia laiko saugiai pasi-

ruošti, paruošti GMP automobilį bei būtų užtikrinta, jog ligoninės pacientų srautai leis jums papulti į ligoninę per įmanomai trumpiausią laiką.

Prašome Jūsų supratimą ir tiki-

mės bendradarbiavimo.

Parengta pagal www.lsveikata.lt

Įvykiai, komentarai

Kas yra politinė veikla, ir kas – politikieravimas?

Gintaras MARKEVIČIUS

Prasidėjus viruso „Covid-19“ puolimui prieš Lietuvą, sujudo politinės jėgos: vienos susirūpino pasirengimu kovoti prieš virusą, kitos, kadangi yra valdančiosios, buvo priverstos imtis kažkokiu konkrečiu veiksmu stabdyti virusui, dar kitos užuodė krauju kvapą ir galimybę pabūti šakalaus bei išpešti sau kokį politinį mėsgalį.

O ką ir kalbėti apie vietinius Kremliaus simpatikus, sulaukusius iš ten ūžtelėjusios propagandos. Deja, kartais pradedi nematyti skirtumo tarp kai kurių politikų ir minėtų Kremliaus simpatikų, nes jie užsiima ne politika, bet politikieravimu.

Ir politinis kailiakteitis Rimantas Dagys skuba politinio pyrago gabala nusigriebti nelaimės fone! Savo paskyroje socialiniame tinkle „Facebook“ jis patalpino tokį tekstą (kalba netaisyta, aut. past.): „Korono viruso karantinas mus verčia permastytį daugelį dalykų. Si nelaimė parodė, kad nelaimės atveju prieglobscio vėl bégame į Tévynę ir savo šeimas. Liberalūs Europos sąjung-

gos lyderiai parodė savo silpnumą. Deja, be jų skambios retorikos, praktiskai veiksmingų sprendimų nėra. Pasimatė, kad tik nacionalinės valstybės sugeba kažką realaus pasiūlyti. Dabar aiškiau pradedame jausti kiek žalos atnešė tie, kurie su nepamatuotu entuziazmu viską perdėm „globalizavavo“, arba tie, kurie su didžiuoliu Sovietmečio komjau nuoliams būdingu entuziazmu griovė mūsų šeimas partnerystėmis, Stambulo konvencijomis, vaikų atiminėjimo sistemomis, kuriems pagarba gyvybei buvo antraelis klausimas. Gi Stambulo konvencijomis buvo siekiama net sunaikinti mūsų žmogišką tapatybę.

Globali nelaimė rodo, kad reikia ryžtingai pamiršti tas visas kvailystes ir jų propagandistus, grįžti prie tų vertibių, kurios mus gelbėjo sunkiais laikais. Tada išeisime iš karantino sustiprėje.“

Nekalbésiu apie rašybos kazus, bet kodėl „Europos sąjunga“ rašoma ne pagal rašybos taisykles (tai yra „Europos Sąjunga“), o bendrinis žodis „Sovietmečio“ parašytas didžiaja? Grži-

mas prie vertibių?

Tikrai nesakau, kad R. Dagio ždžiuose nėra tiesos: ir Tévynė yra sau gausias prieiglobstis, ir ES lyderių skytablauzdžiumas akivaizdus, tačiau nėra logikos teigt, kad dėl koronaviruso kalti „liberalūs lyderiai, globalistai ar Stambulo konvencijos šalininkai. Apskritai iš šio R. Dagio pasisakymo darosi neaišku, ar jis suvokia, kas vyks ta pasaulyje ir kas dėl to kaltas? (Jau nekalbant apie tai, kad jis naiviai tikisi išeiti iš karantino „sustiprėjės“ – gal mano, kad karantinas yra trumpalaikis dalykas?)

Kaip politikas, jis turėtų žinoti, kad sveikatos apsauga netgi „globalistų“ užgroboje Europos Sąjungoje visgi priklauso išimtinai nacionalinių valstybių kompetencijai, į kurią ES lyderiai negali kištis. Juokingiausia, kad jis nepastebi, jog virusas „Covid-19“ savo žygį pradėjo ne kokoje nors liberalioje šalyje, bet komunistinėje Kinijoje, kad aukas jis šienauja religinių fanatikų valdomame Irane, Turkijoje, neaplenkė ir

Europos diktatorių valdomos Rusijos bei Baltarusijos.

Nežinau, aryra kokia statistika, kiek per komunisto Mao organizuotą „kultūrinę revoliuciją“ buvo sunaikinta diplomuotų gydytojų, bet nereikia abejoti, kad tai irgi prisidėjo prie kiniskos liaudies medicinos, kurios „stebuklini“ vaistai išskujuočio žvynų vyriškumui didinti“ įtariami viruso sukėlimu, įsigalėjimo didžiausioje savo skaičiumi pasaulyje.

Ar politikas R. Dagys, nieko nesiūlantis (bent jau viešo pasiūlymo neteko girdėti) dėl krizės sprendimo, siūlo lygiuotis į minėtas valstybes ir ju lyde- rius? Beje, nepastebėjau ir reikšmingesnės kritikos valdančiųjų pusėn, nors jau medikų bendruomenė reikalauja keisti nepasirūpinusj savo pavaldinių apsauga sveikatos apsaugos ministram. Tai štai tokis žmogus pretenduoja į tau tos gelbėtojus, įkūrės partiją iš politinių perbėgelių, kurių vienintelis principas – padėk, Dieve, bėgančiam, padėk, Dieve, vejančiam!

Patvirtinus COVID-19 kariuomenės dalinyje Rukloje, visi, galimai turėjė kontaktus, izoliuoti

Lietuvos kariuomenėje nustatyti pirmieji COVID-19 atvejai. Virusas nustatytas vienam civiliam darbuotojui ir vienam kariui iš Nyderlandų Karalystės.

Visi kontaktus galimai turėjė darbuotojai ir kolegos izoliuoti namuose arba dalinio teritorijoje esančiose specialiose patalpose. Darbuotojas ir karys yra gydomi civilinėje gydymo įstaigoje, jų darbo vietas dezinfekuotos.

Civilis asmuo nuo kovo 11 dienos jau buvo namuose, į karinį dalinį nevyko, virusas diagnozuotas kovo 21 dieną. Užsienio šalies kariui virusas diagnozuotas kovo 22 dieną, imtasi visų rekomenduojamų atsargumo priemonių. Lietuvos kariuomenė toliau laikosi ir vykdė įmanomų rekomenduojamų at-

sargumo ir prevencijos priemonių, siekdama maksimaliai apsaugoti karių sveikatą.

Kaip buvo skelbta anksčiau, vi suose kariuomenės daliniuose ir toliau bus laikomasi griežtų karantino priemonių:

1. Apribotas karinis rengimas ir pratybos. Atšauktos tarptautinės ir ne karinėse teritorijose planuotos pratybos.

3. Pratybos leidžiamos tik karinėse teritorijose, renkantis atviras erdves.

4. Apribotas karių ir transporto priemonių judėjimas tarp padalinių paleikant būtiną susisiekimą.

5. Laikinai sustabdytas Nuolatinės privilimosios pradinės karo tarnybos (NPPKT) karių išleidimas į namus sa-

vitgaliai.

6. Dalis profesinės karo tarnybos karių, ivertinus jų būklę, lieka kartu su NPPKT kariais ir tarnybą vykdys kareivinių režimu

7. Visi profesinės karo tarnybos (PKT) kariai, grįžę iš komandiruočių ir tarptautinių operacijų užsienyje, privalomi izoliuojasi namuose, į dalinius nevyksta dvi savaitės.

8. Atšauktos ir neplanuojamos naujos karių komandiruotės į užsienį.

9. Visuose kariniuose daliniuose medicinos personalas ir vadai yra instruktavę visus karius dėl papildomų higienos priemonių COVID-19 plitimą prevencijai: papildomai valomas ir védinamas patalpos, kariai dažniau plauna rankas, yra įrengti

papildomi dezinfekcinio skysčio dozatoriai.

Tačiau, net ir patvirtinus pirmuosius atvejus dėl COVID-19 viruso, kariuomenės veikla nesustoja, ji ir toliau pasirengusi vykdyti jai pavestas užduotis ir visomis išgalėmis prisidėti prie bendrų valstybės pastangų suvaldyti koronaviruso plitimą.

Iš viso pagalbą civilinėms institucijoms, kovojančioms su COVID-19 epidemija, šiuo metu teikia daugiau kaip 120 karių, tarnaujančių Lietuvos kariuomenės Krašto apsaugos savanorių pajėgose, kurios buvo aktyvuotos pagal Lietuvos kariuomenės Taikos meto užduočių planą.

Krašto apsaugos ministerijos informacija

Kodėl skiriama parama Rūtai Vanagaitei?

Seimo nario Lauryno Kasčiūno kreipimasis į F. Kukliansky

tiksliams:

Pirma, Lietuvos žydų religiniams, kultūros, sveikatos apsaugos, sporto, švietimo, mokslo tikslams Lietuvoje. Disponuodamas šiam tikslui skirtomis lėšomis, fondas finansuoja ir šiame punkte nurodytų sričių tikslinius projektus;

Antra, Antrojo pasaulinio karo metais Lietuvoje gyvenusiems ir nuo totalitarinių režimų okupacijų laikotarpiu nukentėjusiems žydų tautybės asmenims remti. Siam tikslui skiriama šio įstatymo 2 straipsnio 9 dalyje nurodyta kompensacijos suma;

Trečia, fondo administravimo išlaidoms, kurių metinė suma negali viršyti 10 procentų metinės piniginių kompensacijos dalies, tvirtinamos kiekvie- nų metų valstybės biudžete.

Primintina, kad R. Vanagaitės 2016 metais išleistoje knygoje „Mūsiškiai“ buvo ginama tezė, kad lietuviai buvo aktyviai ir savanoriškai žydų žudynes vykdžiusi tauta, o to priešakyje buvo valstybė, atkurti bandžiusi Laikinoji Vyriausybė ir Lietuvių aktyvistų frontas. Po to žiniasklaidoje buvo kalbama apie knygoje skelbiamus melagingus ir iškraipyti istorinius faktus.

Taip pat prisiminti reikėtų ir tai, kad 2017 metais R. Vanagaitė Lietuvoje įsivelė į skandalus. Iš pradžių ji pareiškė, neva vienas iš Lietuvos partizanų vadų Adolfas Ramanauskas-Vanagas „nėra joks didvyris“, nebuvो kankinas, galėjo bendradarbiauti su KGB ir prisidėti prie Holokausto. Vėliau pati R. Vanagaitė pripažino skelbusi melą dėl A. Ramanausko-Vanago.

Melas tokiomis jautriomis temomis kaip Holokaustas ar sovietinė okupacija yra ypač žalingas mūsų valstybei ir būtent todėl neturėtumėme leisti jam sklisti, o juo labiau finansuoti projektus, kurie galėtų prisidėti prie tokio melo kūrimo ir platinimo.

Todėl prašau Jūsų paaiškinti finansavimo projektui skyrimo motyvus ir išsakyti nuomonę, ar skatindami tokį kontraversiškai vertinančių veikėjų projektus neįžvelgiate galimybės provokacijoms ir tautinės neapykantos kurstymui.

Kviečiu toliau skatinti knygų Holokausto tematika leidybą. Tačiau manau, kad šios temos puoselėjimas neturi būti atiduotas neaiškų turinį kuriantiems ir atitinkamo išsilavinimo neturintiems veikėjams.

Nauji Gabrielės Petkevičaitės-Bitės atminimo medailio laureatai

(atkelta iš 1 psl.)

Tarp jų ir mums žinomi žmonės: LPKTS Kaišiadorių filialo pirmininkė, studentė Rugilė Grendaitė – už pilietiškumo ir demokratijos skatinimą, LPKTS kultūros vadybininkė Dalia Poškienė bei LPKTS Šilalės filialo pirmininko pavaduotojas Antanas Rašinskas – už savanorystės kultūros sklaidą Lietuvoje.

Istorikė Rugilė Grendaitė

Siai mervinai tik dvidešimt dvejų, ji yra Vilniaus universiteto ketvirtakurssė, Kaišiadorių rajono tarybos narė ir LPKTS Kaišiadorių filialo pirmininkė. Dalį laisvalaikio mervinai skiria pokario partizaninio karo, okupantų padarytų nusikaltimų jamžinimui. Jos rašomas bakalauro darbas yra apie pirmuosius partizanų tyrėjus, nuo pat pirmųjų Atgimimo metų rinkusius Laisvės kovų dalyvių prisiminimus, apie to meto atmintį. Mervina žada prakalbinti penkiolika žmonių, 1988–1995 metais užrašiusių buvusių partizanų prisiminimus.

Rugilė sako, kad bendravimo patirtis su LPKTS filialo nariais dvejopa. Jai patinka kalbėti su gerokai vyresniais žmonėmis. Jie turi daug skaudžios patirties, bendraudama su jais atranda daug prasmingų dalykų, sužino tradicijų. Tai daro jau nuo devintos klasės. Iš vienmečių yra gavusi ne vieną šmaikštų komentarą, kad jos draugai – šimtamečiai senukai.

Mervina sako, kad seniai širdyje nesjosi Antano Kraujelio-Siaubūno mintj, tarsi tikslą, jog nesvarbu, kokį nueisime kelią, sunkų ar lengvą, svarbu, kokius pėdsakus paliksime žemėje išeidiams. Taip susiklostė, kad net ir savo gimtadienį mervina švenčia skaudžią Lietuvai tremties pradžios dieną – birželio 14-ąją...

Dalis Rugilės Grendaitės gyvenimo skirta keliaivimui laisvės kovų keliais, ieškojimui dar išlikusių partizanų bunkeriu, senolių ir amžininkų atminčiai atgaivinti. Tokiaveiklajai brangi ir prasminga. Dėl to ji priklauso Lietuvos laisvės kovos jamžintojų sąjūdžiui, yra jo tarybos narė.

Pirmasis jos tyrimo tikslas buvo suzinoti savo giminės, kilusios iš Neprėkštost kaimo, Kaišiadorių rajone, is-

torių. Močiutė iš técio pusės karo metu prarado tévus ir ją užaugino motinos sesuo Daubaros kaime, o jos broliuką Stasią atidavė į Čiobiškio vaikų namus, tačiau ten jis pradingo. Prosenelis iš técio pusės Pranas Markevičius iš Antanaičių kaimo buvo aktyvus partizanų remėjas, paaukojęs savo gyvybę.

Ji žada studijuoti magistro studijose, neapleisti kraštotyrinės ir politinės veiklos. Siandien sunku jai pasakyti, kokį darbą ji dirbs ateityje. Turi didelį norą padėti žmonėms užfiksuoći svarbius istorijos įvykius.

Kultūrininkė Dalia Poškienė

Dalia Poškienė yra LPKTS kultūros vadybininkė, Lietuvos žurnalistų sąjungos narė, poetė, išleidusi keturias poezijos knygas: „Sielos aidai“ (2007), „Baltoji atmintis“ (2010), „Laiko ženkla“ (2012) ir „Žodis ir spalva“ (2012). Yra parengusi ir išleidusi tris dešimtis kitų autorų knygų, verčia iš anglų ir rusų kalbų. Daug laiko Dalia skiria knygai, gérui ir grožio puoselėjimui, ji yra ir Lietuvos universitetų moterų asociacijos (LUMA) – Graduated Women International (GWI) skyriaus Lietuvos prezidentė, taip pat XXVII knygos mėgėjų draugijos pirmininkė.

„Savo gyvenimą atidaviau knygai, jos kūrėjams, žmonėms, kurių iškilius darbus stengiausi pristatyti ir su jais supažindinti plačiąja visuomenė. Pati rengiu ir aktyviai dalyvauju daugybėje kultūros renginių ir Kaune, ir užsienyje, –

sako D. Poškienė. – Malonūs susitikimai su žmonėmis išlieka giliai atmintyje. Šiuo metu esu LPKTS veiklos sūkuryje, stengiuosi pristatyti buvusių tremtiniių ir politinių kalinių išleistas atsiminimų knygas, rengiu parodas, susijusias su Lietuvos istorijos tarpsniu, kai buvome okupuoti, kai tiesėsi ilgi ešelonai į Sibirą...“

D. Poškienė dalyvauja Lietuvai pa- gražinti draugijos veikloje, yra valdybos narė. Savo patirtį ir žinias skleidžia organizuodama Kauno Trečiojo amžiaus universiteto Kultūros ir švietimo istorijos fakulteto veikloje, yra jo dekanė. Dalios kultūrinės-švietėjiškos veiklos moto „Nė dienos be veiklos“ įvertinta Kauno savivaldybės Santakos ir burmistro Jono Vileišio medaliais, nominuota Metų kauniete, Lietuvos žurnalistų sąjunga ją yra apdovanojusi Dėkingumo plunksna.

Sveikiname

Sveikiname kovo mėnesį gimusius ir šventusius garbingą jubilieju:

Aldoną MEILUTĘ – 90-ąjį,

Stasi KIBIRKŠTĮ – 85-ąjį,

Janiną PAJADAITĘ-BARSUKOVIENĘ – 80-ąjį,

Eugeniją BALTAKYTĘ-KIRSTUKIENĘ – 80-ąjį,

Ireną Kazimierą IZDŪNAITĘ-TRAVINĄ – 75-ąjį,

Laimutę ČEPUKAITĘ-AZARČENKOVA – 60-ąjį.

Linkime stiprios sveikatos, gražių akimirkų, gerų emocijų, laimės ir švč. Mergelės Marijos globos.

LPKTS Rokiškio filialas

Garbingo 80-ojo jubiliejaus proga sveikiname LPKTS Palangos filialo pirmininkę Genovaitę Magdalę VĖLAVIČIENĘ.

Širdis nesensta ir nežyla,

Jei ji turtinga ir dosni.

Lyg saulės spinduliuos sušyla tie, kuriems gerumą daliji.

Aštuoni dešimtmečiai praėj,

Širdy gerumo neužgniauš, ir jis, išsaugotas tarp vėjų, visus sušildys ir užaus.

LPKTS Palangos filialas

Ir dar viena veiklos sritis mus žavi: ryšiai su užsienio šalių visuomeninėmis ir kultūrinėmis organizacijomis, savanorystė, įvairiose erdvėse organizuojamos parodos, rengiamos konferencijos Lietuvai nusipelnusių žmonių atminimui jamžinti.

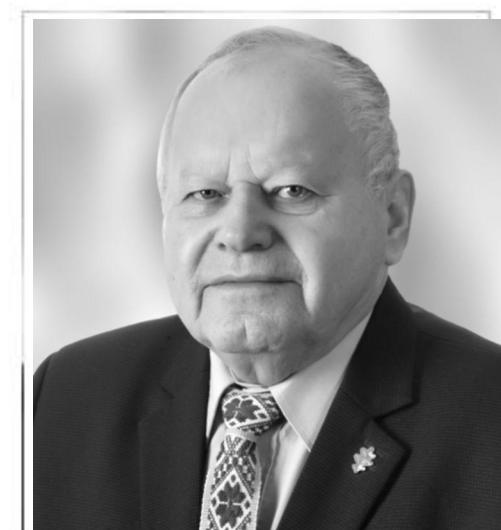
Reikia pasakyti, kad didžioji jos veiklos dalis atliekama neatlygintinai. Stebina Dalios kultūros plėtojimo mastai: nuo bendrystės su rašytojais, dailininkais, ekslibrisų kūrėjais, kolekcininkais, filatelininkais iki parodų rengimo ir susitikimų su iškilusiai meno ir kultūros žmonėmis organizavimu, tremties ir rezistencijos knygų platinimu.

Aktyvusis Antanas Rašinskas

Antanas Rašinskas gimė 1941 metais Gaidėnų kaime, Silalės rajone. Kartu su tévais ištremtas į Krasnojarsko kraštą. Iš tremties gržė 1957 metais. Tremtyje kenčiantys išmokė vertinti gyvybę. Antanas suprato, kad sveitimoje žemėje mirę niekada nepapaskos savo kančių ir kad išlikusiems gyvenimas yra dovana, tad reikia jamžinti žuvusiųjų atminimą.

Šis žmogus yra aktyvus, pareigingas, darbštus, kupinas vertingų sumanymų. Antano pastangomis jamžinta daugelis rezistencijai svarbių partizanų žūties vietų Šilalės rajone, pastatyta paminklai Kelmutiškėje – Dambrauskų šeimos bunkeryje žuvusiems partizanams, Vabalų kaime – Račkauskų sodybos bunkeryje žuvusiems partizanams atminti, Bilionių, Kreivių, Deb-

lių, Pažvėrio, Nevočių kaimuose ir daugelyje kitų vietų pastatyti atminimo kryžiai. Iš pagrindų restauruota Šilų–Girėnų žeminė, Pagramančio regioniniame parke atstatyta Kęstučio apygardos

dos Jūros būrio vadavietė, įrengta Pažinklio miestelio tremtiniių aikštė, geležinkelio ruožas, pastatytas „gyvulinis vagonas“, paruošta ekspozicija apie tremties vietas.

Antanas Rašinskas nuoširdžiai bendrauja su buvusiais tremtiniais, politiniais kalinius. Lanko juos, rūpinasi, mirusius likimo brolius garbingai su tremtiniių vėliava palydi į Amžinojo poliūlio vietą, stengiasi pagerbti patriotus garbingų jubilieju proga. Pastebėjės, kad buvusios tremtinės daugiauvaikės motinos šiandien yra skriaudžiamos, kai reikia rinktis motinystės ar tremtinio valstybinę pensiją, jis stengiasi, kad būtų atstatytas teisingumas.

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“ 2020 metams

Prenumerata priimama iki kiekvieno mėnesio 26 dienos bet kuriame „Lietuvos pašto“, „Pay Post“ skyriuje, per „Lietuvos pašto“ laiškininką, paskambinus informacijos tel. 8 700 55 400, internetu www.prenumeruok.lt. Laikraštis išeina 4 kartus per mėnesį.

Prenumeratos indeksas 0117.

Kaina:

1 mén. – 3,67; 3 mén. – 11,02; 6 mén. – 22,03; 12 mén. – 44,06 euro.

2020 m. kovo 27 d.

Tremtinys

Nr. 12 (1370)

5

SPALVOS
RAUDONOS
TELEVIZIJOS
FONDAIS

Sesuo brolio žūties nepamiršo

Stanislovas ABROMAVIČIUS

Internete radau man labai įdomią žinutę. Vytautas Mačiulaitis rašė apie jam įsimintiną susitikimą Kaune: „Ieškodamas laisvės kovų vietą, visai atsitiktinai Kaune sutikau entuziastingą senjorę. Užklausės, ar ji ką nors žino apie partizanus, nustebau atsakymu. Pasirodo, moteris – tremtinė, o jos brolis Kazimieras – žuvęs partizanas. Mes smagiai pabendravome, ji parodė daugybę nuotraukų iš tremties, taip pat brolio ir jo kovos draugų partizanų. Kitą kartą aš vėl pas ją užsukau ir pasisiūliau pasivėžinti, nes norėjau pamatyti tą vietą, kur krito miško broliai.

Šiai moteriai jau 95-eri, tačiau net jaunuoliai galėtų pavydėti jai stiprybės. Iškentusi daugybę negandų, praradimų, ji ir toliau neša jai skirtą gyvenimo kryžių. Nuvykus į Kaišiadorių rajoną, buvo didelis džiaugsmas ir garbė kartu su ja užrišti trispalvę juostą partizanų žūties vietoje. Jos brolis Kazimieras Paškevičius-Don Žuanas ir dar keturi partizanai šioje vietoje paskutinį kartą matė šio pasaulio šviesą. Jie žuvo 1947 metų vasario 4 dieną Krasnasėlio kaimė, netoli Žiežmarių...

Man šios šeimos istorija gerai žinoma, tad pabandykime kartu prisiminti tas skaudžias Lietuvai dienas.

Brolis Kazimieras tapo partizanu

Partizaninis pasipriešinimas Žiežmarių apylinkėse (Kaišiadorių rajonas) įsisuko vos okupantui sugrįžus. Iš Burbiškių, Naujosios Slabados, Mūro Strėvininkų, Balceriškių, Krasnasėlio kaimų partizanai sudarė kelis Didžiosios Kovos rinktinės (DKR) stiprius būrius. Jiems susibūrus į kuopą, vadavavo Mykolas Kuzinevičius-Serbentas, gimęs 1917 metais, buvęs Lietuvos kariuomenės husaras, vėliau – policijos jaunesnysis karininkas. Partizanais gausus Žiežmarių kraštas turėjo daug rémėjų, kurie juos šelpė maistu, drabužiais, buvo ryšininkais, suteikdavo naktynę. Bijodami partizanų keršto, 1945 metų balandį iš 13 sovietams tarnaujančių valsčiaus apylinkės pirmininkų septyni gyveno Žiežmariuose.

Vienas iš šios kuopos kovotojų buvo Kazimieras Paškevičius-Don Žuanas, gimęs 1921 metais, būrio vadas. Slapyvardis neeilinis. Juk Don Žuanas – geraširdžio šmaikšulio, atkaklaus moterų mylėtojo personažas, jo gyvenimo ir mirties istorija visada jaudino žmones. Kazimieras buvo šviesus ir apskaitęs, bendradarbiavo leidžiant Didžiosios Kovos apygardos (DKA) laikraščius ir agitacinius lapelius.

Jokūbas ir Ona Paškevičiai gyveno Krasnasėlio kaime, augino penkis vaikus. Karo metai praėjo sunkiai, tačiau visos nelaimės laukė ateityje. 1944 metų vasaros pabaigoje Kazimieras buvo mobilizuotas į sovietinę kariuomenę. Po trumpo apmokymo vežant į Rytpėrūsius, ties Vištyčio ežeru, jis su draugu sugebėjo iš traukinio pabėgti. Pėsčiomis, slapstydamiesi grijo namo, tačiau gyventi legaliai nebegalėjo, tad pasitraukė pas partizanus. 1945 metų vasario 15 dieną jis buvo paskirtas DKR 3-iojo bataliono, 2-osios Serbento kuopos, antrojo būrio vadu. Po pusmečio tapo kuopos vadu.

Deja, žinia apie narsų partizaną pa-skrido greitai. Sovietų valdžia nutarė pirmiausiai susidoroti su Kazimiero šeima. 1945 metais į Permės sritį, Kočevsko ra-

DKA kuopos vadas Kazimieras Paškevičius-Don Žuanas. 1945 metai

joną, Ust Okolovo gyvenvietę buvo ištremti: tėvai Ona (gimus 1890 metais) ir Jokūbas (gimus 1887 metais), dukterys Marija (gimus 1925 metais) ir Elena (Butrimavičienė) (gimus 1926 metais), sūnus Antanas (gimus 1930 metais). Tėvai mirė tremtyje, o jų vakiui 1958 metais sugrįžo į Lietuvą.

Sesers Marijos pasakojimas

Man Marija Paškevičiūtė dar 1995 metais papasakojo apie savo šeimos likimą, brolio Kazimiero-Don Žuanos žūtį.

„Buvome penki vaikai, tarp kurių ir mano mylimiausias brolis Kazimieras: geras, sąžiningas ir darbštus. Užėjės karas sujaukė visą mūsų šeimos gyvenimą, o pokario metais – skaudžiai sužalojo. Pasitraukus vokiečiams 1944 metais, Kazimieras tebuvo 23-ęjų. Buvo verčiamas tarnauti sovietų armijoje. Kai 1944 metais iš Krasnasėlio kaimo sovietai graibė vaikinus, tinkančius į okupacinę armiją, pateko į baudėjų nagus ir jis. Buvo vežami į Rytpėrūsius. Su draugu visą dieną galvojo, kaip apgauditi apsaugą ir pabėgti, pasidaryti ländą prekiname vagone. Pabėgo abu prie Vištyčio ežero, Lietuvos pasienyje. Pėsčiomis slapstydamiesi grijo namo, tačiau pasirodyti viešose vietose jau negalėjo, tad greitai išsijungė į partizanų būri.

Kazimieras buvo geras organizatorius, bebaimis vaikinas. Tad greitai susirinko į būrij tokios pačios dalios vyrai. Jau 1945 metais visi turėjo ginklus, priklausė Serbento kuopai. Vyrai išsirinko Kazimierą savo vadu.

Apie jo likimą mažai ką žinojom, nes mus trylikai metų išvežė į Sibirą.

Tik vėliau pasisekė sužinoti, kad

1947 metų vasario 4 dieną, saulei leidžiantis, mūsų kaimo laukuose partizanus apsupo NKVD kariuomenė su tanketėmis, gerai ginkluota. Jie žuvo penkiese, dviem pasisekė pabėgti. Tada brolis Kazimieras jau buvo kuopos vadas. Gynësi septyniese: Kazys Naudžiūnas-Kęstutis, Vytautas Urbonaitis-Statkus, Albinas Ramantauskas-Automatas, partizanas Čiulbutis iš Kietaviškių, kurio pavardės nustatyti nepavyko, taip pat Pirštėlis-Putinas. Vyrai užėjo Krasnasėlio kaime pas Joną Česonį, tačiau buvo išduoti. Sako, tą vakarą kareiviu tanketėje sédėjusi moteris, kuri ir rodė žudikams kelią. Žuvo Don Žuanas, Kęstutis, Statkus, Automatas ir Čiulbutis. Piršteliui pavyko pabėgti, tačiau greitai buvo areštuotas ir jis.

Mano broliui peršovė kojas, sako, jis bandė nusišauti, bet neįstengė. Sunkiai sužeistą vežė kareiviai ir stribai į Žiežmarius vežime, užkrovę jo kūną šovinių dėžėmis. Mirė pakeliui. Penkis kūnus išmetė Žiežmarių miestelio aikštėje, ten, be mano brolio ir kitų, buvo niekinamas ir Kazys Naudžiūnas iš Strėvininkų. Dauboklėje buvusius areštuotosius priverė kūnus pakrauti į roges. Nuvežė prie miestelio žydų kapinių ir sumetė į krūvą. Jų rankos buvo surištos spygliuota viela. Kūnus užmetė sniegų, tik pavasarį palaikų likučius užkasė.

Tremtyje mirė mūsų tėvai, o mes grį-

Kazimieras Paškevičius-Don Žuanas (viduryje) su kovos draugais Albinu Visociku-Jovaru ir Kaziu Naudžiūnu-Kęstučiu. 1945 metai

žome į Lietuvą. Per didelius vargus susiradau brolio kapą, padariau tvorelę. Viską dirbau slapta, daug kas galvojo, kad tvarkau žydų kapus. 1989 metais iš tolimojo Sibiro parsivežiau tėvų palaikus ir palaidojau Žiežmarių kapinėse. Pastačiau jiems paminklą. Tik neapleido skausmas, kad brolio palaikai iki tol niekinami. Jau nuo 1989-ųjų pradėjau vaikščioti pas Kaišiadorių rajono valdininkus, kad tie padėtų sutvarkyti parti-

zanų laidojimo vietą Žiežmariuose. Čia ganësi karvës, tą žemës plotelį norëta paversti sodybiniu sklypu ir ten statyti namą. Tuos žmones neatbaidė žinia, kad jų gryčia stovës ant kelių dešimčių partizanų kaulų. Tik 1991 metų rugpjūčio 17 dieną mano brolio Kazimiero Paškevičiaus-Don Žuanas ir jo bendražygiai palaikai iškilmingai perlaidoti Kaišiadorių partizanų koplytélėje.“

Mirtis išplėšia geriausius

Mūsų pokalbio metu Marija Paškevičiūtė gyveno su vyru Kaune, Vinco Krėvės prospekte. Žuvusio brolio Kazimiero atminimui ji ištekėdama nepakeitė savo pavardės ir tada apverkė patį mylimiausią žmogų sakydama: „Kodel mirtis išplėšia pačius geriausius ir doriausius?“ Moteris buvo išsaugoju si ir kelias brolio bei jo būrio kovotojų nuotraukas. Jos pasakojimą paskelbiau knygose apie DKA partizanus.

Žiežmarių valsčiaus kovotojais buvo keli Naudžiūnai. Kovojo iš Strėvininkų kaimo kilusio ir su Don Žuanu žuvusio Kazio Naudžiūno-Kęstučio (gimus 1925 metais) bendrapavardžiai. Jeronimas Naudžūnas žuvo 1946 metų liepos 31 dieną Strošiūnų miške, netoli Kauno-Vilniaus plento, Pranas Naudžūnas, Miko (gimus 1922 metais) iš Balceriškių kaimo buvo suimtas 1948 metų sausio 15 dieną ir žuvo Vorkutos lageriuose. Vytautas Naudžūnas-Skrablas (gimus 1926 metais) iš Naujosios Slabados kaimo, į partizanų gretas įsiliejo 1946 metų vasari, iš pradžių priklausė Juodosios Kaukės, vėliau – Milžino būriui. Slapstėsi. Tik 1950 metų pradžioje buvo išaiškintas, suimtas ir nuteistas 25 metus kalėti. Tardymuose jis patvirtino, kad jo brolis Zigmantas Naudžūnas (gimus 1914 metais) partizanavo nuo 1944 metų, o 1946-ųjų vasarą

Čia vienas tik šimtas įamžintas mūsų...

Bevaikščiodami Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelio takais, prisiminėme ir knygnešius. Užsukame pro muziejaus bokšto pastatą į dar 1939 metais įrengtą knygnešiams skirtą Atminties sodelį. Viename jo krašte stovi Bernardo Bučo sukurtas „Sėjėjas“, kitame – Juozo Zikaro skulptūra „Knygnešys“, o tarp jų – skulptoriaus Petro Rimšos „Lietuvos mokykla 1864–1904“.

Šio sodelio gilumoje prie esančios sienos pagal architekto Karolio Reisono projektą pastatyta vadinamoji „Knygnešių sienelė“. Joje įrašytos labiausiai nusipelnusių šimto knygnešių pavardės. Jas parinko kultūros istorikas profesorius Vaclovas Biržiška, knygnešys bei Nepriklausomybės kovų dalyvis Petras Ruseckas ir Vytauto Didžiojo karo muziejaus įkūrėjas generolas Vladas Nagius-Nagevičius. Žemiau jų pateiktas poeto Petro Vaičiūno sukurta posmelis: „Čia vienas tik šimtas įamžintas mūsų, / Kur gimtajį raštą gabeno iš Prūsų, / O buvo ne šimtas, bet tūkstančiai šimtas, / Kur knygomis gyne nuo caro Tėvynė“.

Spaudos gabentojai

1950 metais tuometinio Istorijos muziejaus direktoriaus, mūsų lietuviškos kultūros naikintojo J. Apuoko-Maksimavičiaus iniciatyva, ši sienelė, kaip ir dauguma muzicijaus sodelyje buvusių paminklų, buvo nugriauta. Ji atstatyta 1997 metais knygnešio Juozo Rimšos vaikaičio inžinieriaus Aido Rimšos rūpesčiu. Jo rūpesciu 1994 metais pastatyta ir dabar stovinti skulptūrinė kompozicija „Lietuvos mokykla 1864–1904“, švytinti savo istorinės atminties švesa, kurios neįstengė užgesinti 40 metų trukusios nakties vėjai. Juos gana jausmingai apibūdino poetas Antanas Baranauskas: „Anei rašto, anei druko mum turėt neduoda: / Tegul, sako, bus Lietuva ir tamsi, ir juoda“.

Šią tamšą savo pasiaukojamu darbu sklidė lietuviškos spaudos gabentojai, aušrininko Jono Šliūpo pavadininkai knygnešiais. Dar jie vadinti ir „pakininkais“, nes knygos būdavo gabenamos supakuotais ryšliais. Knygnešio žodžio atsiradimą lėmė sunkiai kitoms tautomis suprantamas arba daugeliui neįsivaizduojamas istorinis tarpsnis, norėjės sunaikinti gimtojo žodžio vartojimą. Gimtojo žodžio draudimas beveik nesutinkamas tautų istorijoje.

Lietuvoje rusiškasis imperializmas be jokių skrupulų norėjo sunaikinti mūsų dvasinės kultūros svarbiausią atspindį – kalbą ir tikėjimą. Ta pati jėga pasikėsino ir į Lietuvos vardą, pavadinama ją Šiaurės vakarų kraštu. Prisimintina, kad pirmą kartą Lietuvosvardą „išstatyti“ panaikinti buvo užsimoje lenkai 1791 metų vadinamojoje „Gegužės trečiosios“ konstitucijoje.

Vyskupo veikla

Lietuvoje galime įžvelgti du knygnešystės etapus. Pirmasis – susijęs su vadinamuju spaudos draudimo laikotarpiu. Antrasis – žymiai knygnešystę sovietinės okupacijos metais.

Pirmajame etape, po nepavykusio 1863 metų sukilimo, caro valdininkai, viešpatavę Lietuvos, nutarė lietuviška me rāste vietoj lotyniškų raidžių naudoti vadinamąjį kirilicą – rusišką raidyną, turėjus, jų manymu, paspartinti mūsų

tautos surusinimo eigą. Tačiau šiam krašte blykstelėjo neužgesinamas šviesos spindulys, puoselėtas jau uždaryto Vilniaus universiteto buvusių auklėtiui, tapusių žinomais visuomenės veikėjais, rašytojais, savo kūryba skleidusiais meilę Lietuvai, jos didžiai praeicią, lietuvių tautos garbingai istorijai.

Svarbūs vaidmenį, stabdant pavergėjų užmačias, suvaidino daugiašakė vyskupo Motiejaus Valančiaus sveikla. Vyskupas ne tik rašė lietuviškas knygeles, steigė slaptas lietuviškas mokyklas, kuriose buvo mokoma lietuviškai skaityti ir rašyti, bet ir placiai organizavo knygnešystę. Jis žadės žmonėcę sąmoningą blaivystės dvasią, norą turėti savo spaudą, vedė tautą lyg Mozė per nykių dykumą į jos prisikėlimo rytmę. Steigiamojo Seimo narys, Lietuvos kariuomenės savanoris, buvęs „Kario“ žurnalo redaktorius Petras Ruseckas vyskupą Motiejų Valančių pavadino didvyriu, tikru to laiko tautos vadu. Vyskupas, supratęs primetamo rusiško raidyno klastą, uždraudė net į rankas imti „graždanka“ atspaustintas maldaknyges ir kitus raštus.

Mano atmintyje yra išlikęs dr. Vinco Kudirkos palikimo saugotojo Paežeriuose, jau dabar Viešpaties namuose besiilinčio mokytojo Stasio Ankevičiaus pasakojimas: kai vaikas į namus parsinešdavo jam į rankas įbruktą „lietuvišką“, bet rusišku raidynu parašytą knygą, tėvai, susipratę suvalkiečiai, lyg išgirdę vyskupo Motiejaus Valančiaus balsą, tuoju įmės davado į pakurtą krosnį.

Knygas gabenti buvo rizika

Lietuviški dar neišspaustinti rankraščiai slapta keliaudavo net per tris rusų valdžios parengtas užtvaras į vokiečių valdomą Mažają Lietuvą. Pasienyje reikėjo įveikti tris sargybos linijas. Pirmojoje, prie pat sienos, tankiai būdavo kareivių, kad jie vienas kitą galėtų matyti ar girdėti. Antroji linija už dviejų kilometrų buvo retesnė. Trečiąją liniją, maždaug už šešių kilometrų nuo sienos, saugodavo žvalgybos raiteliai, ginkluoti muitininkai. Mažojoje Lietuvoje išspaustintos knygos su tokia pačia didžiule rizika būdavo gabenamos atgal į Lietuvą. Sugauti knygnešiai keleliems metams buvo tremiami į Sibiro atšiauriausias vietas, teisiami iki 5 metų kalėjimo, kurie nesustodavo bėgdami persieną – būdavo nušaunami vietoje. Taip pateisindavo paprasčiausią žmogžudystę, lygiai kaip vėliau – sovietmečio egzekuciuiose lageriuose.

Jurgio Bielinio pasiaukojimas

Vyskupui Motiejui Valančiui knygnešystės darbe aktyviai talkino knygnešių karaliumi pramintas Jurgis Bielinis, savo ramų gyvenimą iškeitęs į pavojingą, 30 metų trukusį uždraustą lietuviškų spaudinių gabenimą iš Tilžės ir Ragainės. J. Bielinis net buvo įsirengęs savo slaptą spaustuvę, kurioje leido laik-

raštį „Baltasis erelis“. Jis buvo „Aušros“, „Varpo“, „Ūkininko“, „Tėvynės sargo“ bendradarbis, dažnai megdavęs kartoti: „Nemirsiu, kol maskoliai iš Lietuvos neišeis“. Sulaukė to laiko. Mirė eidamas pėsčias į Vilniuje vykusią Lietuvių konferenciją. Sovietinės okupacijos metais su būriu jaunimo ne kartą lankėmės Suoste (Biržų rajonas), kur bažnyčios šventoriuje palaidotas garsusis knygnešys Jurgis Bielinis. Lankėmės ir prie Bielinio ažuolo, ir jo buvusioje sodyboje Purviškių kaime. Lietuva, įvertinus šio legendinio knygnešio pasiaukojamą veiklą, jo gimtadienį – kovo 16 dieną minėti kaip Knygnešio dieną. Jurgio Bielinio vardas įrašytas į skulptoriaus Tado Gutauskos sukurtoje granitinėje skulptūroje „Vienybės medis“. Jo atminimui skirtas dailininko Kazio Šimonio paveikslas „Knygnešio mirtis“.

Kiekvienas Lietuvos kraštas turėjo savo žinomas knygnešius. Aukštaitijoje ir visoje Lietuvoje garsėjo jau mūsų minėtas Jurgis Bielinis, Žemaitijoje – kunigas M. Jurgutis, Suvalkų krašte – J. Kancleris, Rytių Lietuvoje – S. Didžiulis, Vilniaus krašte – kunigas S. Gimžauskas. Tarnaudamas Rygos policijoje, lietuvišką spausdintą žodį kūrė ir platino Juozas Miliauskas, literatūrinėje spaudoje žinomas kaip Juozapas Miglovara. Jis savo poczija ir publicistika propagavo tautos vienybę, meilę tėvynei, aukštino gimtają kalbą, net lietuvių kalbos gramatiką buvo pasiryžęs parašyti.

Šakių apskrityme platindamas lietuvišką spaudą pasižymėjo Sudargo klebonas M. Sederavičius, sutelkės nemažą būrių kunigų bei pasauliečių knygnešių.

Sovietinio laikotarpio knygnešystė

Antroji, jau sovietinio laikotarpio, knygnešystė, pasižymėjo ginkluotojo pasipriešinimo ir vėlesnės – dvasinės rezistencijos laikotarpių pogrindiniuose leidiniuose.

Partizaninės kovos laikotarpio spaudoje atispindėjo kovojančios Lietuvos dvasia, buvo analizuojama komunistinė sistema, Lietuvos okupacija, jaunimas raginamas nesitaikstyti su okupantu užmačiomis. Pažymėti Žemaitijos partizanų laikraštis „Laisvės karžygys“, Lietuvos laisvės armijos Vytauto apygardos štabo leidinys „Aukštaičių kova“, Merkio rinktinės partizanų štabo leidinys „Mylėk Tėvynę“, Kęstučio apygardoje leistas „Laisvės varpas“, Tauro apygardoje – „Kovos keliu“, „Už tėvų žemę“, „I Laisvę“ ir kiti.

1947 metų vieno leidinio vedamajame rašoma: „Ta kovojančių Lietuvos gyva ir yra čia, kur teka Nemunas ir Vilija, kur vaitoja okupacijos lietuviai, nes čia teka kraujas, nes čia gėsta už laisvę kovojo gyvybės, kaip žvakės, nes čia yra milžinų kapai ir jų ainių – kovojančių Lietuvos“. Taigi Lietuva yra čia, tik čia. Tai turėtų suprasti ir mūsų dienų kosmopolitiniai globalistai.

Ypač šiam laikotarpyje buvo būdin-

ga poezija, pasiekusi žmonių širdis ir dažnai virtusi neįvardytų autorų sukurtomis dainomis. Šiose dainose atispindilių partizanų herojiskumas, kovos su sovietiniu okupantu, kovų vietovės, kaip pavyzdžiui, Kalniškės mūšis. Jose gausu tikėjimo akcentų, motulės, mergelės, namų, žuvusių už Tėvynę atminimo motyvų.

Iš dvasinio rezistencinio laikotarpio pogrindžio leidinių pažymėtiniai „Aušra“, „Varpas“, „Rūpintojėlis“, „Alma Mater“. Šiuose leidiniuose gausu sovietinio gyvenimo tikrovės ir pasipriešinimo vaizdų. Pabréžiamas būtinumas giilintis į savo krašto istoriją, į jo kultūros gelmes. Tik gerai pažinę savo tautos istoriją ir kultūrą, išliksime atsparūs priestai sovietinei melo ideologijai.

Didelį palengvinimą šiam knygnešystės laikotarpyje, leidžiant pogrindžio spaudą, turėjo nuo 1981 metų veikusi Salų kaimo slapta spaustuvė, pavadinata „ab“. Ją įrengė spaustuvininkas Vytautas Andziulis savo sodyboje po gyvenamuoju namu. Jam padėjo Jonas Bacevičius, Šauklio slapyvardžiu sudarė ir 1986 metais išleidęs „Trumpą Lietuvos istoriją“, parašęs ir dabartiniais laikais nepradarusių savo aktualumo pažintinę knygelę „Lietuvių vargai dėl savo kalbos Vilniaus krašte“.

Knygnešystė įtraukta į UNESCO

Minėdami Lietuvos knygnešystės antrąjį etapą, visada prisimename ir kita jos istorijos svarbią datą – 1972 metų kovo 19 dieną pasirodžiusią pogrindinę „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką“. Jos buvęs redaktorius – naujuju laikų knygnešys, Laisvės premijos laureatas, dabar kardinolas Sigitas Tamkevičius „LKB Kronikos“ 11-ojo tomo pratarmėje rašė: „Tų dienų dalyviai žinojo, kokia didelė yra komparacijos ir KGB prievertos mašina. Tai buvo biblinis Galijotas, pasiryžęs sunaikinti Lietuvą ir Bažnyčią. Tie, kurie ryžosi išeiti į atvirą kovą su šiuo Galijotu, buvo tokie apgailėtinai maži ir silpnii kaip Dovydas, bet jie turėjo tikėjimą ir pasitikėjimą Apvaizda“.

I naujają okupacijos metų knygnešystė įtraukusi Bažnyčią ir susipratę pasauliečių, neisigandę persekiojimų, kalėjimų nei Sibiro speigų, vedė mūsų tautą į nesulaikomą Atgimimo Sajūdį – į tą didelį prieš 30 metų įvykusį stebuklą – Lietuvos Laisvės ausrą.

2004 metais knygnešystė įvertino ir UNESCO, kaip unikalą ir pasaulyje neturinčią atitikmenų veiklą.

2020 m. kovo 27 d.

Tremtinys

Nr. 12 (1370)

7

Vienų iš didžiausių kautynių Panevėžio rajone metinės

Sukanka 75 metai, kaip 1945 metų kovo 27 dieną Eimuliškių (Eimuliškio)-Ažagų miškuose įvyko didelės kautynės, kuriose kovėsi Biržų, Panevėžio ir Šiaulių apskritijje veikusios Laisvės kovotojų grupės su NKVD divizija. NKVD puolimą buvo kruopščiai suplanavę ir vėliau apraše ataskaitose.

Operaciją vykdė trys NKVD vidaus kariuomenės 4-osios gen. mjr. Vetrovo divizijos 261-ojo šaulių pulko batalionai ir specialusis dalinys (apie 800 žmonių). Žuvo apie 76–80 partizanų (pagal okupantų ataskaitas – 120 ar 121), tarp kurių partizanų junginio vadai: J. Blička-Genys, A. Bručas-Strazdelis, A. Petruskas, partizanų būrių vadai: B. Giedričas-Švelnys, J. Kazlauskas, K. Miknevičius ir kiti. I nelaisvę paimta 18 ar 19. Prieš tame mūšyje žuvo keletą kartų daugiau. Tai buvo vienos didžiausių kautynių Panevėžio rajone.

Nors priešo pajėgos buvo keletą kartų gausėsni ir geriau ginkluotos, įnirtingos kautynės parodė, kad sumanaus vadovavimo ir tinkamos taktikos dėka, kovotojai sugebėjo pasipriešinti okupantams ir sėkmingesni pasitraukti iš apsuptyes.

1945 metų kovą Pušaloto, Žaliosios girios ir kitus Pasvalio rajono miškų siautė generolo Vetrovo divizija. Partizanai, vengdami didesnius susidūrimus, traukėsi Jakubonių, Eimuliškių ir Ažagų miškų link. Apie 350 partizanų miške įsirengė tris stovyklas. V. Juozokas-Petraitis su desantininkų būriu, kurį sudarė apie 30 kovotojų, stovyklą įsirengė Eimuliškių miške, apie 150 metrų atstumu nuo Laimėjimų būrio ir apie kilometrą nuo Dragonių kaimo, esančio netoli Panevėžio.

1945 metų kovo 27-osios ankstūrytā NKVD puolimą pradėjo iš Vakarų į Rytus, siekiant atkirsti kelius partizanams trauktis. Pirmiausiai buvo užpulta vietinių vyrų, daugiausia iš Dragonių kaimo, stovykla. Išgirdę šaudant kaimynystėje stovykla ve partizanų būriai puolė į pagalbą. Užvirė kautynės.

Jėgos buvo nelygios. NKVD divizija buvo ginkluota moderniaisiais ginklais, tankėtimis, skraidė sraigtasparniais, o kvartalinėse linijose buvo išdėstę kulkosvaidžius. Žmonių

skaičiumi buvo gal 10, o gal 20 kartų pranašesni. Partizanams kovoje padėjo tik budrumas ir tai, kad gerai žinojo mišką – atsišaudydami visą laiką stengėsi išsiveržti iš apsuptyes zonos. Vakarėjant, pasinaudoję prieplanda, partizanai Jakubonių mišku sugebėjo prasiveržti Pakruojo link.

Jakuboniškių kaimo senosiose kapinėse palaidoti Algimanto apygardos Broniaus Giedriko-Švelnio ir kitų būrių partizanai, žuvę Eimuliškių-Ažagų kautynėse: Jonas Balčetis (gimės 1913-02-25, iš Migonelių k., Naujamiesčio valsč., Panevėžio aps.), Felikso Čižo-Aušros būrio partizanas Karolis Beriozovas (gimės 1919 metais, iš Pušaloto, Pušaloto valsč., Biržų aps.), Felikso Čižo-Aušros būrio partizanas Aleksas Daubaras-Karabasas (gimės 1915 (1916) metais, iš Rozalimo, Rozalimo valsč., Panevėžio aps. (dabar Pakruojo r.), partizanė Janina Gelumbickaitė (gimus 1922 metais, iš Mickaičių k., Pušaloto valsč.), partizanas Kazys Gelumbickas (gimės 1928 metais, iš Mickaičių k., Pušaloto valsč.). Taip pat Felikso Čižo-Aušros būrio partizanas Juozas (Leonas) Janeliūnas-Montė (gimės 1915 metais, iš Vinkinių k., Smilgių valsč., Panevėžio aps.), Felikso Čižo-Aušros būrio partizanas Kazys Karaliūnas, gimės 1913 metais, iš Jakubonių k., Pušaloto valsč.), partizanė Adelė Lindaitė (gimus 1920 metais, iš Kidžionių k., Panevėžio aps.), 3-iosios Šiaurės LLA Panevėžio apygardos Žaliosios rinktinės Aušros būrio (vadas Ignas Gaščiūnas-Artomas) partizanas Juozas Petraitis-Balandis (gimės 1914 metais, iš Jakubonių k., Pušaloto valsč.), partizanas Jaroslavas Pšitulskis (gimės 1914 (1922?) metais, iš Jakubonių k., Pušaloto valsč.).

Čia palaidoti ir Felikso Čižo-Aušros būrio partizanai: Alfonsas Šimoliūnas-Lapė (gimės 1920 metais, iš Šermukšnių k., Pušaloto valsč.), Antanas Šimoliūnas (gimės 1926 metais, iš Šermukšnių k.), Juozas Šimoliūnas (gimės 1922 metais, iš Šermukšnių k.).

Parengė Vesta MILERIENĖ

Tremtinys ISSN 2029-509X
www.lpkts.lt

Leidėjas Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga
Įmonės kodas 300032645
Ats. sašk. Nr. LT18 7044 0600 0425 8365 AB „SEB“ bankas
Adresas: Laisvės al. 39, 44309 Kaunas,
Tel. 8 616 97199

Tremtinys

Pro memoria

Regina Stančiūtė-Kuzmienė

Priglaudusi galvę prie Dieviškos krūtinės, kovo 6 dieną, užmigo Žemei, bet atsibudo Amžinybei Regina Stančiūtė-Kuzmienė. Žmona, mama, močiutė, sesuo, buvusi LPKTS Kėdainių skyriaus pirminkė.

Regina Stančiūtė-Kuzmienė gimė 1931 m. kovo 21 d. Dovydiškių kaime, Krakių valsčiuje, Kėdainių apskritijje. Mama – mokytoja, tévelis – ūkininkas, šaulių būrio vadas. Regina mokėsi Radviliškio rajono Palonų pradžios mokykloje, Baisogalos progimnazijoje, Šeduvos ir Kėdainių gimnazijoje. 1947 m. gruodžio 29 d. sutėvais ir jaunesniaja sesute Jūrate ištremta į Tomsko srities Kaltaus miško pramonės ūkį. Vasarą dirbdavo, žiemą mokėsi. 1952 m. baigė Tomsko vidurinę mokyklą. Tremtinės statusas neleido išsiplidyti svajonei – tapti akušere. Baigusi vieną metų buhalterių ruošimo kursus, dirbo saskaitininkė miško pramonės ūkio plytinėje.

Susituokė su Antanu Kuzma, tremitiniu iš Rokiškio rajono. 1959 m. pavasarį su vyru ir duktermi grįžo į Lietuvą. Apsigynė Kėdainiuose, bet tik gruodį buvo priregistruota. Dirbo kiemo darbininke, kūrike Kėdainių kelių statybos valdyboje. 1961 m. šeima susilaikė dvynių – dukters ir sūnaus. Šeimos rūpesčiai, buitis, ne visad palanki aplinkinių nuostatai įgržusius tremtinius, neužgožė didžiulio noro mokytis, tobulėti. Mokėsi Kauno technologijos technikume, gavo diplomą su pagyrimu ir įgijo chemikės technikės specialybę. Iki pensijos dirbo Kėdainių Elektros aparatūros gamyklos cheminėje laboratorijoje.

Dievas, Lietuva, šeima, knygos, kelionės, gėlės – pagrindiniai Reginos gyvenimo vedliai. Viša gyvenimą vadovavosi Dievo įsakymais. 2019 m. pagerbta arkivyskupijos garbės apdovanojimu – Šiluvos Dievo Motinos medaliu – už ilgametį ir uolų krikščioniškų papročių įtvirtinimą dalyvaujant Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Kėdainių filialo veikloje, nuolatinę pagalbą Kėdainių šv. Jurgio parapijai ir nuoširdų krikščioniškos šeimos gyvenimo liudijimą.

Buvo Kėdainių gėlininkų draugijos bei Lietuvai pagražinti draugijos narė. Daug skaitė. Asmeninėje bibliotekoje ne tik grožinė, bet ir mokslinė, istorinė literatūra, enciklopedijos. Keilavo po Lietuvą ir Sovietų sąjungos respublikas, bet toliau išvykti neleido – nepatikima.

1992 m. davė priesaiką Lietuvai – tapo Lietuvos Šaulių sąjungos nare. Už pareigingumą, aktyvų ir sążiningą dalyvavimą Šaulių veikloje apdovanota LSS Kauno apskrities Vytauto Didžiojo rinktinės vado Padékos raštu.

Mylėjo Lietuvą ir darė viską, kad būtų išsaugota tikroji jos istorija. Savo pavyzdžiu patruliškai auklėjo vaikus ir anūkus. Vaikai nuo mažų dienų žinojo šeimos, giminės istoriją, tieša apie senelių ir tévų tremtį. 1989 m. rudenį suorganizavo šeimos išvyką į Sibirą – Tomskas, Čeremošniki, Kurlek, kur prabėgė 11 jaunystės metų.

1994–2004 m. vadovavo LPKTS Kėdainių skyriui. Aktyviai išsijungė į pasipriešinimo okupantams dalyvių atminimo įamžinimą. Lankė žuvusių partizanų artimuosius, derino jų atminimui statomų paminklų vietų parinkimą, atminimo lentų atidengimą. Kartu su šeima prisidėjo prie jų pagaminimo ir pastatymo, organizavo šventinimo iškilmes ir minėjimus. Kasmet organizuodavo paminėjimus prie kėdainiečių kryžiaus Baltijos kelyje, pagerbdavo prie Labūnavos bokšto žuvusiųjų atminimą.

Apdovanota 1-ojo laipsnio LPKTS žymeniu „Už nuopelnus Lietuvai“.

Regina Kuzmienė buvo paprasta ir nuoširdi, aukštos moralės, be galio darbštī, sążininga, reikli sau ir kitiems. Turėjo tvirtus įsitikinimus, tad diskutuodavo drąsiai ir argumentuotai, visad ir visiems sakė tiesą į akis. Nenumaldoma gėla ir prisiminimai plevena visų ją pažinojusiųjų širdyse.

Mes, buvę bendražygiai, su giliu liūdesiu išgyvename Reginos netektį ir nuoširdžiai užjaučiame šeimą ir artimuosius.

LKPTs Kėdainių filialas

Užjaučiame

Gilaus skausmo ir liūdesio valandą, netikėtai mirus Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Kauno filialo pirminkinko pavaduotojai Reginai Kazlauskienė, nuoširdžiai užjaučiame jos šeimą, artimuosius, bendražygius. Dangun telydi jos vėlę angelai, tenuveda į džiaugsmo šalį.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrijos Kauno filialas

Netikėtai mirus aktyviai buvusių tremtinių bendruomenės narei Reginai Kazlauskienė, nuoširdžiai užjaučiu sūnus, seseris ir jų šeimų artimuosius. Ilsėkis ramybėje, miegoj Regina...

LR Seimo narys Andrius Kupčinskas

Mirus dukrai Birutei, Laisvės kovų dalyvę Salomėja Piliponytė-Užupienė nuoširdžiai užjaučia ir linki tvirtybės LPKTS Kauno filialo žmonės, buvę Didžiosios Kovos apygardos bendražygiai ir Stanislovas Abromavičius.

Projektus „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekčių atspindžiai“ ir „Istorija be „baltų dėmių“ remia (2020 m. skirta 11800 eurų)

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĒMIMO
FONDAS

Rašymo ir piešimo terapija turėtų padėti

Kasdien išgyvename daugybę įvairių jausmų ir emocijų, tačiau dažnai net nenutuokiamė, iš kur ir kodėl jos kyla. Ar gali čia padėti rašymas ir piešimas?

Rašymas padeda suprasti jausmus

Rašymas turi gydomąją galią, padeda spręsti įvairias problemas ir yra kaip smegenų mankšta. Rašymo terapijos „tėvu“ galima vadinti amerikiečių psichologą Džeimsą Penebeikerį, kuris 20 amžiaus devintajame dešimtmetyje iškėlė prialaidą, kad kalbinė išraiška atspindi žmogaus patirtas traumas. Tai gali būti skaudūs vaikystės išgyvenimai, santykiai su kita žmonėmis, sukrėtę gyvenimo įvykių, nesėkmės. Rašant galima ne tik sugrįžti į praeitį, išsamoninti dabarties momentą – apibréžti save, koks esu dabar, bet ir įsivaizduoti save ateityje, koks norėčiau būti.

Rašymo terapija artima sąmonės srauto technikai, kai neanalizuodami, nevertindami, nekreipdamasi dėmesio į rašybą ar skyrybą, laisva forma atvirai ir nuoširdžiai išliejame jausmus, emocijas, mintis, būseną, kurią dabar jaučiame. Tada galima užsiimti savianalize, kuri padeda geriau save pažinti ir identifikuoti tai, kas mums kelia nerimą, liūdesį ar nepatogumą. Rašymas gali mums padėti atrasti save ir suprasti savo jausmus.

Turbūt daugelis žino tą jausmą, kai tarsi akmuo nuo širdies nukrinta pakalbėjus su artimu žmogumi, jam atsivėrus, išpasakojus tai, kas mus neramina ir slegia. Tačiau ne visada turime galmybę susitikti ir pasidalyti savo išgyvenimais. Be to, kartais tai būna labai giliūs ir jautrūs asmeniški dalykai, apie kuriuos nenorime kalbėti, nes galime likti nesuprasti, sukritikuoti, nuvertinti. Būna ir taip, kad nežinome, ką papasakoti ir kas mus ištės liūdina, kai jaučiame nepaaiškinamą slogą būseną.

Paimkite popieriaus lapą, sąsiuvinį ir rašykite – rašykite sau, rašykite mums, artimiems ar visai nepažystomiems... tegu tie laiskai, tie užrašai ir

nebus išsiusti, bet jūs, prisimindami džiugias ar liūdnas akimirkas, vaikystės išdaigas ar brandžius išgyvenimus, pasikalbėsite, pasibarsite ar pasidžiaugsite. O gal – jūsų (ne)papasakotos istorijos išliks, virs straipsniais mūsų laikraštyje, gal kaip palikimas artimiems. Tikėkim, kad praslinkus tiems pavasarinių dangų gaubiantiems nematomiems debesims susirinksime ir pasidalysime, kaip pragyvenome tą nerimastingą laikotarpį.

Piešimo terapija

Prisiminkime, kaip mėgdavome piešti. Tai dar vienas meno terapijos būdas, o viena iš rūsių – fraktalinis piešimas. Fraktalas atspindi fizinę ir emocienę žmogaus būseną, padeda suprasti kaip kurti santykius, kaip atskleisti savo sugebėjimus, kaip išlikti sveikam ir harmoningam ir kaiplengviau pamatyti problemas bei jas koreguoti.

Terapinius piešimus pavadinkime „piešiu save, tave, pasaulį“. Toks piešimo metodas pašalina įtampą, nerimą, baimes. Fraktalinis piešimo metodas pirmą kartą buvo pritaikytas 1991 metais. Jo autorė – psychologė T. Z. Polujachtova. Ji žinoma kaip universalijų metodikų kūrėja sveikatinimo ir biotechnologijų srityse, kuri ieškojo novatoriškų, efektingų ir kuo plačiau pritaikomų savidiagnostikos, saviugdos ir sa-viterapijos bei korekcijos metodų. Pagrindinis fraktalu piešimo tikslas – piešiant ir spalvinant elementarų, kiekvienam prieinamą piešinį, susijungti su savo pasamone, per intuityviai atėjusių spalvų ir formų prizmę išgauti iš jos informaciją apie savo emocines, psichologines problemas iš praeities, dabarties ir ateities tam, kad jas galima būtų įvardyti, pripažinti ir, svarbiausia – savarankiškai spręsti ir koreguoti.

Norėtumėte nusipiešti savo frakta-lą?

Piešiniui reikės A4 formato balto lapo, juodo tušinuko ir kuo daugiau spal-votų pieštukų. Piešiame ramioje aplin-koje ir tam turime skirti bent 1–1,5 val-andos.

Telieka imti pieštukus ir kibti į darbą

Kontūro brėžimas. Lapą prieš save pasidedame horizontaliai. Rašiklį atremiame bet kurioje lapo vietoje (nebūtinai per vidurį) – tai bus piešinio at-skaitos taškas.

Užsimerkę 45–60 sekundžių piešia-me nepertraukiamą, ištisinę liniją, stengdamiesi užpildyti kuo didesnį la-po plotą, bet neišeinant užlapo ribų. Jei išėjote už lapo ribų, neišsigąskite, ne-sustokite, neatsimerkite – sugrįžkite ir pieškite toliau.

Linija turi būti aiški ir gerai nubrėž-ta.

Ranka, laikanti rašiklį, turi judėti vi-dutiniu greičiu – nei per greitai, nei per lėtai.

Piešiame ramiai, stengdamiesi, kad linijos būtų kuo įvairesnių krypčių – tiesios, kreivos, apvalios, banguotos ir kitokios.

Stengiamės išvengti dažnai pasikartojančių, vienodų linijų: tik apskritimų, spiralių, kilpų ar vien tik geometriinių formų. Nepiešiame žinomų formų: na-melis, gėlytė, širdelė, parašas ir kita.

Jau nupiešus kontūrą, linijos pradžią ir pabaigą bei visas atitrūkusias linijas prijungiamo prie artimiausio susikirtimo taško, kad atrodytų, jog taip ir buvo.

Pažiūrime, kiek iš susikirtusių linijų gavome langelių. Didelių, vidutinių ir mažų langelių (tuščių plotelių) piešinyje turėtų būti apie 1/3, tai yra, treč-dalis didelių, trečdalies vidutinių, treč-dalis mažų.

Jeiatsimerkė pamatėte, kad piešinyje yra per daug didelių langelių (taip daž-nai atsitinka, spalvinant per lėtai), vėl užsimerkite ir dar kurį laiką pieškite.

Spalvinimas. Spalvinant frakta-lą, spalvotus pieštukus imame tik užsimerkę, leisdami spalvas pasirinkti mū-sų vidiniams balsui. Spalviname, žino-ma, atsimerkė.

Svarbiausia taisykla – šalia esančių (kaimyninių) langelių, kuriuos riboja linija, negalima spalvinti ta pačia spalva. Vienoda spalva galime spalvinti tik tokius gretimus langelius, kurie yra „kaimynai“ įstrižainėje ir liečiasi tik per susikirtimo tašką.

Viena spalva spalviname nuo 1 iki 12 plotelių. Jei keletą kartų patenka vienas ir tas pats pieštukas, o spalvinti ta spalva jau nesinori – nuspalviname bent jau vieną langelį.

Spalviname tolygiai, tvarkingai ir vientisai kontūro ribose. Viename plo-telyje turi būti tik viena spalva.

Sąmoningai nesirenkame plotelių spalvinimui – kur intuityviai norisi nu-spalvinti ir nusileido ranka, ten ir spal-viname.

Stengiamės spalvinti skirtingu pa-spaudimu, tai yra spausdami pieštuką tai silpnai, tai vidutiniškai, tai stipriai. Spalviname vedžiodami ranką po visą piešinį, keičiame spalvas, kad nesigrupuotų tos pačios ar panašios į vieną vie-tą. Nepaliekame baltų nenuspalvintų net pačių mažiausiu plotu.

Tai tik esminės taisykla. Nupieš kasdien po frakta-lą (o jų galima piešti kiek tik geidžiate kasdien), pamatytite, kaip prasmingai praleidote laiką, o kai laikas leis, parodysime vieni kitiems arba dailininkai, gydytojai, frakta-lų už-siemių organizatorei Rimutei Bal-nienei (rimute.vika@gmail.com; tel. 8 642 28 242).

Tikimės, kad šie praktiniai patari-mai jums bus naudingi.

Dalia POŠKIENĖ

Darbeliai džiugina lankytojus

Barbara JOCIENĖ,
Trakų viešosios bibliotekos Rykantų filialo vyr. bibliotekininkė

Rykantų biblioteka pakvietė Rykantų universalaus daugiafunkcio centro darželinukus į kūrybines dirbtuvės „Gėlės Lietuvių“, kurios buvo skirtos Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dienai paminėti.

Dirbtuvės vyko darželio patalpose. Vaikai kūrė gėles iš spalvoto popie-

riaus. Mažieji labai stengési gražiai su-lankstyti gėles, išdėlioti ant popie-riau, priklijuoti, pasirašyti po savo darbeliais.

Tulpės, skirtos Lietuvai, tuo primindamos lankytojams apie valstybi-nę šventę.

Kaip apsisaugoti nuo COVID-19

Svarbiausia yra 2 dalykai: neužsikrėsti pačiam ir neužkrėsti kitų.

Plaukite rankas muilu taip, lyg būtumėt, ką tik pjaustę aitriąja papriką (il-gai ir kruopščiai – 20 sekundžių);

neturint galimybės nusiplauti rankas – naudokite dezinfekantą; nelieskite rankomis veido, ypač burnos, nosies, akių, nes tai yra pagrin-diniai viruso patekimo į organizmą šaltiniai;

jei būtinai turite išeiti į visuomenę – naudokite respiratorių arba bent kau-kę, rankas denkite pirštinėmis;

palaikykite atstumą tarp žmonių – jokių apsikabinimų, jokių rankų paspaudimų, laikykite bent 2 metrų atstumo nuo kito asmens;

jei kosite ar čiaudite – būtinai naudokite servetėlę ar kosėkite į alkūnės linki – taip mažiau paskleisite į aplinką oro lašelių;

likite namuose siekdami apsaugoti kitus ir neplatinti viruso;

nelankykite draugų, giminaičių, ypač venkite susitikti su vyresniais žmo-nėmis, nes jie turi didžiausią riziką susirgti labai sunkia viruso forma.

Šiandien viskas yra mūsų rankose tiesiogine to žodžio prasme!

Kuo daugiau laikysimės higienos, karantino ir saviizoliacijos, tuo labiau apsaugosime savo tėvus, senelius, draugus ir visą visuomenę.

Dovilė LUKMINAITĖ,
gydytoja, LPKTS Raseinių filialo pirmininkė

Dėkojame

Jau išleista knygos „Tremties vaikai“ 4 dalis. Dėkojame už jūsų istorijas ir aukas.

Planuojama išleisti „Tremties vaikų“ istorijų rinktinę **anglu kalba**. Knyga jau ruošiama, tačiau lėšų dar trūksta. Norinčiuosius padėti kviečiame aukoti. Sąskaitos Nr. LT86 4010 0156 6754. Būsime labai dėkingi.

LPKTS valdyba